

Göçmenlerin Kente Uyumunda Hemşeri Derneklerinin Etkisi: İstanbul Konyalılar Derneği

Mustafa Kaya¹

Öz: 1950'den sonra tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de demokrasi, insan hakları, refah devleti ilkeleri ön plana çıkmış ve ülkenin siyasal durumunda önemli değişiklikler meydana gelmiştir. Kırsal alanlarda toprağın parçalanması, tarımdaki makineleşme, artan nüfusla birlikte istihdam sorunu yaşayan insanlar iş bulmak amacıyla kentlere yönelmiştir. Bu noktada kente göç edenlerin yaşadığı en önemli sorunlardan biri de kente uyum olmuştur. Kırsaldan taşınan kültürel değerlerin, kentsel değerler ve yaşam tarzları ile çatışması temel bir sorun olarak su yüzüne çıkmıştır. Bu süreçte göçmenler yaşadıkları barınma, istihdam ve uyum sorunlarının çözümünde hemşerilerinin desteğinden istifade etmiştir. 1970'lere gelindiğinde ise göçmen ağları hemşeri dernekleri üzerinden kurumsal bir nitelik kazanmıştır. Bu minvalde çalışmamız, İstanbul'a göç eden Konyalı göçmenlerin kente uyum sürecinde İstanbul Konyalılar Derneğinin etkisini araştırmayı amaçlamaktadır. İstanbul'un örneklem olarak seçilmesinde göçte çekici faktörleri (iş imkânı, sosyal imkânlar vs.) bünyesinde barındırması etkili olmuştur. Araştırmada bulgular 4 temada incelenmiştir. Dernek ve göçmen ilişkisi temasında üyelerin dernek ile ilişkilerinin sorgulandığı ve sonucunda üyelerinin dernek ile ilişkilerinin zayıfladığına dair bir sonuca ulaşılmıştır. Araştırmada Konya'dan göç eden bireylerin (eğitim seviyesi, göç etme nedeni vs.) profillerinin değiştiğine dair bir sonuca ulaşılmıştır. Konyalılar Derneğinin üyeleriyle değişen ilişkisi artık nostaljik ve kültürel özü hatırlatmaya yönelik aktivitelerle donatıldığı bilgisine ulaşılmıştır Araştırmanın son teması olarak Konyalılar Derneğinin faaliyetlerindeki dönüşüm başlığı işlenmiştir. Bu başlık içerisinde derneğin kuruluş aşamasında gerçekleştirdiği faaliyet alanlarından günümüzde gerçekleştirdiği faaliyet alanlarına dair geniş bir açıklama sunulmuştur. Sonuç olarak ele alınan araştırma da artan göç hareketliliği ve sosyal, ekonomik vb. nedenlerin farklılaşması neticesinde Konyalılar Derneği özelinde hemşeri derneklerinin vizyon olarak değişim ve dönüşüm içerisinde olduklarını, göçmen ve dernek ilişkisinin değiştiğini ve derneklerin faaliyet alanlarının içeriğinin oluşmasındaki amaçların değiştiğine dair yorum getirilebilir.

Anahtar kelimeler: hemşeri dernekleri • İstanbul Konyalılar Derneği • iç göç • kente uyum • kültürel etkinlikler

1 Mustafa Kaya (Yüksek lisans öğrencisi), Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Bölümü, Konya Türkiye. Eposta: mustafa.s.kaya42@gmail.com

Atıf: Kaya, M. (2020). Göçmenlerin kente uyumunda hemşeri derneklerinin etkisi: İstanbul Konyalılar Derneği. *Toplumsal Değişim*, 2, 265–288.

İç Göç ve Kente Uyum

Türkiye’de iç göç hareketliliği 1923-1950 dönemi, 1950-1980 dönemi, 1980-2000 dönemi ve 2000 sonrası şeklinde dönemsel olarak incelenmektedir. İç göç hareketliliğinin tarihi 1923 yılında başlamıştır. Fakat 1923-50 döneminde iç göç oranı binde 8 gibi düşük bir oranda kaldığı için göç hareketliliğinden bahsetmek pek mümkün değildir. Çünkü ülke savaştan yeni çıkmıştır ve savaş yılları içinde özellikle büyük kentlerin savunma zorlukları altında boşaltılmaları, mali imkânsızlıklar, 1929 ekonomik krizi ve tek parti döneminin devletçi politikaları etkilidir. İç göç 1950 sonrasında sanayinin gelişmekte olduğu bölgelerde olmaktadır. Tarımda makineleşme, sanayi sektörünün gelişmeye başlaması, kırım iticiliği gibi nedenler/etkenler kırdan kente göçü etkilemiştir. Ayrıca bu dönemde, II. Dünya Savaşı öncesinde iç pazara hapsedilmiş ülke ekonomisinin, özellikle tarımda modernizasyona ağırlık verilerek dışa açılma süreci ivme kazanmıştır. 1960 yılında kırsal nüfus oranı %68,08, kentsel nüfus oranı %31,92’dir (TÜİK, 2017). 1960’lı yıllar bir önceki döneme göre nispeten daha planlı olup, kent merkezlerindeki hızlı dönüşüm devam etmiştir.

Göç hareketleri 1980’den sonra yeniden ivme kazanmıştır. Nitekim 1950’de kentlerde yaşayan nüfus %25 iken 1980’de %43,9’a yükselmiştir. Bu artışın nedenleri arasında Turgut Özal’ın 24 Ocak kararları çerçevesinde hazırladığı istikrar paketi etkilidir. Nitekim ihracatı artırmaya yönelik politikaları büyük bir kararlılıkla uygulamaya koymuş ve sanayi sektörü dışarıya açılmayı başarmıştır. 2000’li yıllara geldiğinde kentsel nüfus oranı %64,9 olmuştur. 1980-2010 arası dönemde önemli gelişmelerden biri de göçün nitelik değiştirmeye başlamasıdır. Daha önceleri kırdan kente gerçekleşen göçün yerini (küçük) kentten (büyük) kente göç almıştır. Kentten kente göçte hedef bölge sanayi sektörünün gelişmiş olduğu, yaşam standartlarının daha iyi bir seviyede olduğu bölgelere yöneliktir. Son durumda 2017 verilerine göre kentsel nüfus oranı %92,5, kırsal nüfus oranı %7,5’tir (TÜİK, 2018).

Aktarılan istatistiksel bilgiler ışığında büyük ölçüde kır nüfusunun kente kaymasıyla kentlerde yoğunlaşma olmuştur. Kentlerde oluşan yoğunlaşma beraberinde kente uyum sağlayamama, kültürel yabancılaşma gibi sorunların görülmesine neden olmuştur. İki kültür arasında kalmış olan birey endişeli bir kentleşme sürecine girmektedir. Dolayısıyla göç ettiği kente ait pratiklere ve kentin kültürüne alışma süreci, birey için zor bir dönüm noktasını oluşturmaktadır.

Her şehir içerisinde kendine özgü pratikler barındırmaktadır. Dolayısıyla şehir insana pratikleri çerçevesinde bir yaşam alanı sunmaktadır. Küçük kentlerden metropol şehirlere göç beraberinde birtakım sorunlar meydana getirmektedir. Başlıca sorunlardan birisi ve üzerinde duracağımız konu olan kente uyum başlığıdır. Kente uyum sağlama, kentin sunduğu imkânları kullanabilme becerisine ve yetisine sahip olabilmeyi nitelemektedir. Kentleşme her şeyden önce bir toplumsal değişim sürecidir.

Bu süreçte kişilerin kente gelmeden önce edindikleri yaşam şekillerinin değişimi söz konusudur; başka bir deyişle, bu süreç kentle bütünleşme, kentle uyum sağlama sürecidir (Özer, 2004, s. 121'den akt., Özkiraz ve Acungil, 2012). Dolayısıyla kişilerin kente gelmeden önce edindikleri gündelik pratikler, kazanımlar kente uyum çerçevesi içerisinde değişim ve dönüşüm geçirmektedir. Kentleşme, kişilerin kente özgü davranış kalıplarına uyum sağlaması ve kentin sunduğu fırsat ve imkânlardan faydalanması şeklinde ortaya çıkan bir değişim sürecidir. Kentleşme hem kentlerin büyümesi ve kent sayısının artması, hem de kentlilerde gözlenen değişimleri anlatan bir kavramdır (Görmez, 1997, s. 20'den akt., Özkiraz ve Acungil, 2012). Kente uyum sağlama süreci uzun ve kısa vadede değişim göstermektedir. Kente uyum göç eden kişinin yıllara dayanan tecrübesi ile olabileceği gibi, daha önce o bölgeye göç eden kimselerin yardımı, paylaşımı şeklinde de olabilir. Bu bağlamda kentleşme insanların kendi yaşamlarından getirmiş oldukları değer yargılarının değişmesi, yeni değer yargılarını kabul etmesi, ona ayak uydurması ile mümkün olmaktadır.

Küçük kentlerden büyük metropol şehirlere olan göç hareketliliğinde kente uyum sağlama göç veren bölgeye göre değişiklikler göstermektedir. Nitekim nüfus ve yüz ölçümü olarak küçük bir yaşam alanı içerisinde, nüfus ve yüz ölçümü olarak nispeten geldiği yerden daha büyük bir şehre göç, kişinin kazanım sağladığı pratiklerinde bir dönüşüme neden olabilir.

İstanbul; nispeten Konya gibi şehirlere göre hayat standartları gelişme gösteren, istihdam konusunda imkânları daha fazla olan başlıca şehirlere dendir. Öyle ki Konya ilinin diğer illerden aldığı ve diğer illere verdiği göç rakamlarına bakıldığında alınan göçün daha ziyade doğu bölgelerinden verilen göçün ise batı bölgelerine gerçekleştirildiği görülmektedir (Koyuncu, 2015, s. 87). Konya'nın batıya verdiği göçlerde rağbet gören şehir İstanbul olmaktadır. Genel olarak baktığımızda 1980'li yıllar sonrasında kentten kente göç artış göstermektedir. Konya'dan İstanbul'a göç yüksek rakamlar içerisinde olmasa da azımsanacak bir boyutta olmadığından bahsedilebilir.

YILLAR	Konya'nın İstanbul'dan Aldığı Göç	Konya'nın İstanbul'a Verdiği Göç
2008	5428	6226
2009	5283	6381
2010	4706	7025
2011	4926	6668
2012	4538	5857
2013	4651	6090
2014	5198	6004
2015	5471	5880
2016	5872	5076
2017	5317	5653

Kaynak: TÜİK (2018).

olarak okunabilmektedir. Bu ara kuruma Mübeccel Kıray tampon kurumlar adını vermiştir. Tampon kurum, ileri bir kentsel/örgütsel aşamada görülmemen, ancak geçiş sürecinde yeni kentlilerin ihtiyaçlarını karşılamak üzere ortaya çıkan ara mekanizmalardır (Kıray, 1964, s. 7'den akt., Akpınar, 2013, s. 266). Dolayısıyla göç eden kişinin yeni kent yaşamına uyum sağlamasında, yaşamını idame ettirmesinde sosyal ve sosyokültürel adaptasyon sürecinde hemşeri derneklerinin etkisinden söz edilebilir.

Toplum içerisinde grup ilişkilerini ve çıkarlarını yansıtan dernekler, kazanç paylaşma amacı gütmeyen topluluklar olarak, genellikle sanayileşmenin ve kentleşmenin yabancılaştırdığı ve yalnızlaştırdığı kişilerin, benzer görüşleri paylaşan insanlarla bir araya gelerek, kendi varlığını sürdürmek ve ortak amaçları gerçekleştirmek için oluşan örgütlenme biçimleridir (Yıldırım, 2004, s. 125'ten akt., Özkiraz ve Acungil, 2012, s. 252). Bireylerin büyük kentin kendilerine sunduğu yalnızlık ve korku hissinden uzaklaşarak, kentin sosyal ortamına uyum sağlamasında derneklerin etkisinden söz edilebilir. Zira kişiye göç hareketliliğinde yalnız olmadığının bilincini aktarmaktadır. Büyük kentin kozmopolit yaşamı içerisinde kendisine bir çıkış yolu, rahatlamak ve ferahlamak uğraşı içerisinde olan göçmen kişiler hemşerisi oldukları derneklere yönelmektedir. Bu bağlamda dernekler kentle bütünleşmeyi sağlayan, aynı zamanda da kentle bütünleşme sorunu yaşayan insanlara hayatlarını anlamlı hissedecekleri kent içinde kentten ayrı bütünleşebilecekleri sosyal formlar da sağlamaktadır (Özkiraz ve Acungil, 2012, s. 252).

Hemşerilik ilişkileri, zamanla sosyal bütünleşme sürecinin de bir parçası olmakta ve şehrin hızlı ve farklı sosyal yaşam döngüsü içinde bireylerin şehir (şehirde dayanışma söylemi daha uygun olur) dayanışma ve güç ilişkileriyle (Işık ve Pınarcıoğlu, 2001) tutunmalarının da işlevsel bir aracı hâline gelmektedir (Özbay, 2014, s. 97). Bunun yanı sıra hemşeri derneklerinin ayrıştırıcı bir yanı da bulunmaktadır. Zira göç eden bireyin kendi kentine ait pratikleri katı kurallar dâhilinde muhafaza etmesi ve bunda mensup olduğu derneğe aşırı bağlılık durumu göç ettiği kent yaşamına uyum sağlama sürecini geciktirici kimi yerlerde engelleyici bir forma dönüşmektedir.

Geri dönüşü zor olan bir gidiş anlamına gelen göçün kimi olumsuzluklarını ortadan kaldırmada hemşerilik, şehrin dışlama mekanizmalarına direnç sağlayan bir kimlik yüklemektedir. Aynı coğrafya ve kültürü paylaşan insanlarda kimlik niteliği taşıyan ve ait olma duygusunu meydana getiren hemşerilik; kentte aslını kaybetme ve geldiği yerin kültürünü devam ettirme çabası açısından son derece önemlidir.

Hemşeri dernekleri kültürel pratikler sergileme açısından ve o pratikleri yaşatma açısından etkili bir kurum olarak görülebilir. Nitekim aynı kültürel hafızaya sahip göç eden insanların bir araya gelip kolektif bir fikir ve eylem içerisinde bulunmasını sağlayacak ortamlardan birisi de hemşeri dernekleridir. Aynı zamanda bu dernekler insanlar arasındaki dayanışmayı sağlayan, kolaylıkla diğer hemşeriler ile iletişime geçebilen, yardımlaşma imkânı sunan bir kurumdur.

1990'lardan sonra hemşeri dernekleri yaygınlaşmaktadır. Nitekim istihdam ve yaşam standartları gelişmemiş kentlerden göç hareketleri, istihdam olanakları gelişmiş kentlere doğru artış göstermektedir. Dolayısıyla hemşeri dernekleri kurulduğu ilk yıllarda iş bulma, barınma gibi temel geçim konularında yardımcı olmaktadır. 2000'li yıllardan sonra hemşeri dernekleri bu işlevlerini kültürel etkinliklere ve öğrencilere yardıma yönelik faaliyetler düzenleme şeklinde gerçekleştirmiştir.

İstanbul Konyalılar Derneği

Hemşehri dernekleri, üyelerine aidiyet duygusunu yaşatmak amacıyla kurulan sivil toplum kuruluşları olarak karşımıza çıkmaktadır (Özbay, 2014, s. 98). İstanbul'da 1994 yılında kurulan Konyalılar Derneği de temelde aidiyet duygusu kazandırma, yardımlaşma ve dayanışma sağlamak amacıyla kurulmuş hemşeri derneğidir. Konyalılar derneğinde kayıtlı toplam üye 824 kişidir. Fakat bu kayıtlı olanların büyük bir kısmı aile üyelerinde bir kişinin kayıtlı olması şeklindedir. Rakamın az olmasının nedeni bu şekilde açıklanmaktadır.

Rüştü Özal başkanlığında İstanbul Konyalılar Derneği 1994'te kurulmuştur. 2000 yıllarına değin Rüştü Özal'ın başkanlığında gelen dernek 2000 yılından 2007 yılına değin Oktay Özaydın başkanlığında devam etmiştir. 2013 yılından beridir de Kudret Fikirli İstanbul Konyalılar Derneğinin başkanlığını yürütmektedir (Eskil, 2014. s. 30).” Derneğin kuruluş amacı şu şekilde açıklanmıştır:

İstanbul ve civarında bulunan Konyalılar arasında birlik ve beraberlik temin etmek çağdaş, uygar, Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı olarak Konya ili çevresi ve ilçeleri maddi ve manevi varlıklarını korumak, il ve çevre ilçelerinin kalkınması, eğitim ve kültürel varlıklarının korunması ve geliştirilmesi, tarım, sanayi ve ekonomik kalkınmasının sağlanması ile tüm Konyalılar arasında bağlılığı ve dayanışmayı güçlendirmektir (Eskil, 2014, s. 32).

Dernek, Konyalılar arasında tanışma toplantıları düzenleyerek, dayanışmayı sağlamak ve gelir getirici organizasyonlar hazırlamaktadır. Bunun yanı sıra Konyalılar Derneği, İstanbul'da bulunan Konya'nın ilçe dernekleri ile birlikte organize ettiği etkinlikler de bulunmaktadır. Ayrıca genel kültürü geliştirmek çeşitli vilayetlere gezi etkinlikleri düzenlemektedir. Konyalılar arasındaki dayanışmayı, iletişimi ve bağı güçlendirmek için iftar programları, önemli kişilerden konferanslar, seminerler, hikâye/kompozisyon(yarışmaları buraya eklesen daha iyi olur), fotoğraf yarışmaları gibi faaliyetleri de yürütmektedirler. Konyalılar Derneği güncel olarak İstanbul'da ikamet eden Konyalılara, Konyalılar'ın sahip oldukları, gelenek, görenekleri sürekli hafıza da tutmak için geleneksel Konya günleri vb. gibi kültürel etkinliklere ağırlık vermektedir. Son dönemlerde İstanbul Konyalılar Derneğinin ağırlıklı faaliyet yürüttüğü alanlar; kültürel etkinlikler ve öğrencilere yönelik burs programlarıdır.

Yöntem

Araştırmada nitel araştırma yöntemi ve yarı yapılandırılmış mülakat tekniği kullanılmıştır. Yarı-yapılandırılmış mülakat formuyla birlikte dernek yöneticileriyle yüz yüze görüşülmüştür. Araştırmada nitel araştırma yönteminin seçilmesinde sosyal yapının inşası ve sosyal anlamalar ile deneyimler odaklı olmasından dolayıdır (Coşkun, 2015, s. 65). Dolayısıyla araştırmada hemşeri dernekleri ile göçmenler arasındaki ilişkinin dönüşümündeki nedenselliği açıklamak, insanların davranışlarını yorumlamak esas alınmaktadır. Ayrıca bu yöntem ile ulaşılan verilerin yorumlarının tamamıyla objektif olma ihtimali bulunmamaktadır.

Çalışma Grubu

Örneklem olarak İstanbul Konyalılar Derneğinin yönetim kadrosundaki bireyler seçilmiştir. Örneklem olarak yönetim kadrosunun seçilmesinin temel nedeni olarak; Konya'dan göç edenlerin dernek yetkilileriyle olan iletişimlerinin durumunun açıklanması hedeflenmektedir. Verilerin elde edilmesi aşamasında; randevu ile katılımcıların İstanbul'da uygun gördükleri mekanlarda ve ortalama 1 saat 15 dakika süren karşılıklı görüşme ve konuşma ile birlikte veriler elde edilmiştir. Ayrıca ilgili literatür tarandığında hemşeri derneklerinin göçmenler için rolüne dair bulgulara ulaşılmıştır. Fakat hemşeri dernekleriyle göçmenler arasındaki ilişkinin, hemşeri derneklerinin değişen vizyonuna yönelik bir araştırmaya rast gelinememiştir. Böylece araştırmanın ilgili literatürdeki boşluğu dolduran bir çalışma olduğu düşünülmektedir.

Konyalılar Derneğinin yönetim kadrosunda bulunan üyeler ile görüşme sağlanmıştır. Bu minvalde hedeflenen 10 görüşmecinin yerine, elde edilen verilerin tekrarlanması nedeniyle 6 kişi ile görüşmenin sonunda veri toplama aşaması tamamlanmıştır. Katılımcıların belirlenmesindeki derneğin yönetim kadrosunda bulunma şartının yanı sıra eğitim seviyeleri, dernekteki aktif üyelikleri ve meslekleri de göz önünde bulundurulmuştur.

Katılımcılarla yapılan görüşmelerden elde edilen veriler; dernek göçmen ilişkisi, göçmenin değişen profili bağlamında hemşeri derneğinin değişimi, nostaljik ve kültürel öze yönelik faaliyetler ve son olarak Konyalılar Derneğinin faaliyetlerindeki dönüşüm başlıkları altında temalara ayrılmış ve analitik bir çözümleme yapılmıştır.

Bulgular

Dernek Göçmen ilişkisi

Hemşerilik dernekleri hemşerilik ilişki ağlarının yapılandırılmış (formel) örgütlenmesi olarak tanımlanmaktadır. Göç olgusunun bir sonucu olarak oluşan hemşeri dernekleri; kültürel aidiyetin korunmasını sağlama, dayanışma ve yardımlaşma ko-

nusunda bir mercii olma, göçün merkezi ile göç edilen yer arasındaki bağı koruma ve köprü vazifesi görme işlevi olan bir kurumdur.

Hemşeri derneklerinin 1980'lerde kuruluş gayesi göçmenlerin istihdamını sağlama ve temel yardımlaşmalar üzerinedir. Dolayısıyla o dönemlerde hemşeri dernekleri ile göçmenler arasında yoğun bir ilişkiden bahsedilebilir. 1980'lerde Karadeniz ve Doğu Anadolu bölgelerinden İstanbul'a göç eden bireyler için hemşeri dernekleri bu konudaki ihtiyacı gidermek konusunda yardımcı olan bir ara kurumdur. Fakat İstanbul'a göç eden Konyalılar için hemşeri derneğinin önemi Doğu Anadolu ve Karadeniz bölgesinden gelen göçmenler kadar önemli olmamıştır. Çünkü (Konya'dan göç eden birey öncesinde işini ve kalacağı yeri ayarlamaktadır. Dolayısıyla Konyalılar için sorunları çözüme kavuşturacak bir kurumun (hemşeri derneğinin) varlığı sorgulanmamıştır. Ayrıca bu durumun oluşmasında Konyalıların kendine has özelliklerinin de bulunması etkili olmuştur. Tek başına ve hiçbir reklam yapma ihtiyacı hissetmesizin yüzlerce aileyi her gün yediren, içiren ve giydiren enformel organizasyonlar... Konya'nın dayanışma ve bir araya gelme kültürünün tipik örüntülerindendir (Aktay, 2005, s. 60–61). Dolayısıyla Konyalıların şahsına özel tutum ve davranışları da hemşeri derneği ile olan ilişkisini belirlemede etkilidir.

Konya'dan İstanbul'a göç etmiş bireylerin hemşeri derneği ile olan ilişkisi, diğer bölgelerdeki insanların hemşeri dernekleri ile olan ilişkilerinden farklıdır. Nitekim Konyalıların hemşeri derneğine yönelik ilgi ve alakaları çok yoğun değildir. Dolayısıyla Konya'dan gelen bireyler öncelikli olarak bireysel çabaları ve tanıdıkları ile iletişime geçmektedir. Konyalıların dernek ile ilişkisinin bu denli az olmasının sebebine yönelik coğrafi konumunun etkili olduğu, sahip olduğu tarihsel geçmişin insanına etkisi ve kişisel nedenlerinin etkili olduğu gözlemlenmektedir.

Bizim orta Anadolu'nun insanı fazla birbirini tutmaz. Bilmiyorum belki de coğrafi koşulların etkisiyle dağlık yerdeki insanlar ovadaki insanlardan daha birbirine kenetlenmiş durumdadır (B.Ö. Erkek, 67, Esnaf).

Coğrafi yapısının düzlük alanlar olması nedeniyle Konyalı birey rahat ve kendi özgür iradesi ile hayatını devam ettirme anlayışı içerisinde. Dolayısıyla Konyalılar İstanbul'a göç ettiklerinde dernek ile iletişim yerine daha çok tanıdıklarıyla iletişime geçmektedirler. Bu noktada dernek 1994 yılında aldığı kararlarla birlikte derneğin tanınırlığını arttırmak için broşür ve insertler dağıtmıştır. Konya'dan gelenlere veya Konyalılara ulaşma noktasında dernek çaba harcamaktadır.

İstanbul'da yaşayan Konyalı ailelere ulaşabilmek için yani bizi tanışınlar diye biz daha öncesinde böyle el kitabı gibi, broşür tarzında insert göndermiştik. 10 bin küsur tane bastırmıştık ve onların hepsini dağıttık. Tüm bu bilgilendirme ve tanıtmaya yönelik çalışmalarımız sayesinde Konyalılar derneğinin tanınırlığı arttı (Ş.K. Erkek, 46, Tekstilci).

Konyalılar derneğinin insert ve broşür dağıtması Konyalıların dernek hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamıştır. İstanbul'a gelecek olan yeni Konyalılar için dernek alternatif bir mekân konumuna yükselmiştir. Dolayısıyla Konyalılar tarafından derneğin tanınırlığı artmıştır.

İstanbul da tıp fakültesini kazandım. İlk yılım kâbus gibiydi. Sonra köydekilerin yönlendirmesiyle birlikte bu dernekle tanıştım ve burada diğer Konyalı olan ve aynı tıp fakültesine giden hemşerilerimi tanıdım (H.A.2, Erkek, Doktor).

Teknolojinin gelişmesi, internet ve bilgisayar kullanımının son yıllarda artması ile birlikte Konyalıların derneğe, derneğin de Konyalılara ulaşma olanakları artmıştır. Facebook, Twitter, Instagram vs. günümüzde yaygın kullanılan iletişim kanalları hâline gelen sosyal medya hesapları aracılığı ile Konyalılar bilgilendirilmektedir. Dolayısıyla dernek ile göçmen arasındaki ilişki bağlarını kuvvetlendirici bir kaynak olan sosyal medya; hemşeri dernekleri için alternatif bir çözüm alanı oluşturmuştur.

Dernek; üyeleri ile birlikte yılda en az üç defa bir araya gelmektedir. Bunun yanı sıra yönetim kurulu üyeleri salı günleri bir araya gelerek; yıllık plan ve etkinlikler hazırlama konusunda görüşmeler gerçekleştirmektedir.

Sonuç olarak Konyalılar Derneği Konyalı göçmenler arasında bir bağ, dayanışma ve iletişim kurma çabası içerisinde faaliyetler yürütmektedir. Hemşeri derneği merkezli bir ağ kurma çabası içerisindedir. Ve bu konuda çeşitli etkinlikler düzenlemektedir. Konyalılar arasında bir iletişim kurma, birbirlerine destek olma ve yardımda bulunma konusunda dernek ile Konyalı göçmenler arasında doğrudan bir ilişki söz konusudur.

Konyalılar Derneğinin Faaliyetlerindeki Dönüşüm

1980'li yıllarda hemşeri derneklerinin temel amacı memleketlisini destekleme, ona yardımcı olma şeklinde bir anlayışa sahiptir. Fakat yıllar içerisinde bu anlayıştan uzaklaşmıştır. Dolayısıyla hemşeri derneklerinin faaliyet alanlarında ve katılımcı boyutunda değişimler meydana gelmiştir.

Geçtiğimiz yıllarda Konya'dan gelen gırtlak kanseriymiş adam, derneğe geldi. Ona da Konyalılar Derneği sana yardımcı olur her şekilde denmiş oradan. Neyse bir cihaz alınması gerekiyor ve parası da yokmuş. Arkadaşlarla aramızda para topladık ve bizzat kendim gittim adamın cihazını aldım ve kendisine verdim. Sonrasında da bizim böyle bir amaç ve hedefimiz yok bir daha kimseye ne böyle bir şey söyle ne de böyle bir bahane ile derneğimize insan yönlendir dedim (H.K. Erkek, 70, Emekli).

Çok nadir geçim sıkıntısı çeken, acil hastalığı olan, bir yere ulaşma konusunda yardıma muhtaç olan arar. 1970/80 yılları arasında tabi bu talepler daha fazlaydı (B.Ö. Erkek, 67, Esnaf).

Hemşeri derneklerinin temel işlevlerinden biri de memlekete ait kültürün yaşatılması ve aktarılmasıdır. Konyalılar derneğinin de kuruluşunda hedeflediği etkinlikler kül-

türel içeriklidir. Dernek kültürün aktarılmasını; şiir, kompozisyon vs. gibi edebi yarışmalar üzerinden yaparken aynı zamanda geleneksel kültürü yaşatmak için, Konya pilav günleri, k-Konya geceleri vs. gibi etkinlikler düzenlemektedir. Son yıllarda Konyalılar Derneği etkinlik planını Konyalılardan ziyade Konyalı üniversite öğrencilerine yöneltmiştir. Bundan dolayı planlanan etkinlikleri çoğunda öğrenciler temel alınmaktadır.

Bizim derneğin en önemli başat amacı öğrencilere bursdur. Bir diğer husus burs verdiğimiz veya burs vermesek bile bizim hemşerimiz olan bizi takip eden buraya gelip giden arkadaşlarımızın aldıkları eğitimle alakalı olarak kendi branşlarında uzman söz sahibi hocalarla buluşturuyoruz (H.Ö. Erkek, 50, Şoför).

Konyalılar Derneği hem genel olarak Konyalılara hitap ederken hem de Konyalı öğrencilerin sosyokültürel açıdan gelişmesi için, kariyer planlama, hedef belirleme gibi kişisel gelişim konularında Konyalı öğrencilere yönelik konferans seminer vs. gibi etkinlikler düzenlemektedir. Bunun yanı sıra öğrencilerin geçimini sağlayabilmesi için burs vermektedir. Başka bir boyuttan ise; Konyalı öğrenciler arasında bir hemşericilik anlayışının gelişmesi, dayanışma ve yardımlaşma görülmektedir.

Öğrencilere yönelik programlar ve etkinlikler daha çok ağırlıkta oluyor. En basit ve en önemlisi ise burs veriyordu. Sonra gençlerin geleceğe yönelik hedefler belirlemesine yönelik programlar yapıyor. Alanında uzman kişiler getiriyor onlar seminer konferans yapıyor. Fakültede birbirimizle not alışverişi yapardık, birbirimize destek olmaya arkamızı kollamaya başladık (H.A. Erkek, 27, Doktor).

Konyalılar Derneği aynı zamanda Konya ile İstanbul arasındaki ilişkiyi sürekli olarak canlı tutma işlevi görmektedir. Cenaze, düğün, sünnet vs. gibi çok fazla kişinin katılacağı organizasyonlarda dernek üyeler ile iletişime geçerek bilgilendirmektedir. 2000’li yıllara değin cenaze vs. gibi konularda etkin bir konumdadır. Sonrasında bu etkin konumunu belediyeçilik faaliyetlerinin gelişmesi ile yitirmiştir.

Derneğimiz hemşerimize iş, aş, ev bulma konusunda yardımcı oluyordu. Cenazedir, düğündür, memleketle olan bağı canlı tutmayı sağlıyordu. Hem artık belediyelerde gelişti cenazen olduğu zaman bir telefon açıyorsun buradan alıp gidiyor Konya’ya hiçbir ücret istemeden. Yani demem o ki derneğin bir işlevi daha bitti (M.T. 63, Erkek, Aşçı).

Konyalı burslu öğrencileri evlerimizde misafir ediyoruz. Orada bir aile sıcaklığını hissetmeleri açısından, kültürlerini unutmamaları açısından yalnız hissetmemeleri açısından böyle bir etkinlik düzenliyoruz. Biz bu etkinliği haftalık veya 15 günde bir yapıyoruz (Ş.K. Erkek, 46, Tekstilci).

Konyalılar Derneği üniversite öğrencilerine yönelik etkinlikleri ile hemşeri derneklerinin vizyonunda gerçekleşen bir dönüşüme tanıklık etmiştir. Dolayısıyla 1980’lerde kente olan yoğun göçle birlikte kente uyum sağlamak için tampon kurum olarak ortaya çıkan hemşeri dernekleri o dönem için göç eden bireylerin istihdam, barınma vs. gibi temel sorunlarına cevap aramakta iken, günümüzde hemşeri dernekleri ilgi alanlarını eğitim için gelen memleketli öğrencilerine çevirmiştir. Dolayısıyla ilgi Konyalı göçmenlerden Konyalı öğrencilere doğru yönelmiştir.

1980’li yılların sonlarında kurulmaya başlayan hemşeri derneklerinin amacı; hemşeriler için istihdam sağlama, yardımlaşma ve dayanışma faaliyetleri gerçekleştirme üzerine kuruludur. Ancak bu dönemde Konyalılar Derneği henüz kurulmamıştır. 1990’lı yıllara gelindiğinde dönemin konjonktürel şartları çerçevesinde hemşeri derneklerinin sahip olduğu işlev; istihdam sağlamadan ziyade daha çok dayanışma faaliyetleri ve kültürel öze dönük faaliyetlere yönelmiştir. Bu dönemlerde Konyalılar Derneği daha çok arabaşı etkinliği, Konya geceleri, Konya düğün pilavı, tarhana günleri gibi kültürel öze dönük nostaljik faaliyetlere ağırlık vermektedir. Bunun yanı sıra konferans, panel gibi faaliyetlere yönelmiştir. Fakat ilk dönemlerde görülen ve hemşeri derneklerinden umulan, iş bulma ve barınma yeri sağlama gibi nedenlerle faaliyet yürütmemektedir. Bunun nedeni olarak bireylerin tayin-atama yolu ile göç etmesi veya göç eden bireylerin belirli bir birikim ile göç etmesi nedeniyle hemşeri derneğine duyacağı ihtiyacın azalması şeklinde olmuştur.

2000 ve sonrasında gelindiğinde ise hemşeri derneklerine ilgi duyan ve hemşeri derneklerinin ilgi duyduğu konum eğitim alanı ve üniversite öğrencilerine yönelmiştir. Bu dönemde Konyalılar Derneği eğitim almak amacıyla göç etmiş bireylerin geçimine yönelik burs sağlama, sosyokültürel gelişimine yönelik etkinlikler ve eğitim sonrası için referans bulma ve referans olma konusunda etkili olmaktadır. Bunun yanı sıra kültürel faaliyetler nostaljik ve kültürel öze yönelik olarak devam etmektedir.

Ayrıca 2000 sonrasında hemşeri derneklerinin siyasi alanda bir yaptırım gücü, basıncı aracı olarak etkili olmaktadır. Fakat bu noktada Konyalılar Derneğinin böyle bir konumda olmadığı görülmektedir. Çünkü diğer illerin sahip olduğu üye sayısı ile Konyalılar Derneğinin sahip olduğu üye sayısı karşılaştırıldığında siyasi alanda etki gücünün olmadığı görülmektedir.

Göçmenin Değişen Profili Bağlamında Hemşeri Derneğinin Değişimi

Hemşehri derneklerinde kurucu üyeler genellikle birinci kuşak bireylerdir. Onların memleketlerine duydukları özlem, ikinci ve üçüncü kuşak bireylere göre daha fazladır. Dolayısıyla ikinci ve üçüncü kuşak bireyler hemşehri derneklerine birinci kuşak bireyler kadar ilgi göstermemektedirler (Terzi ve Koçak, 2014. s. 142). Konyalılar Derneğinin kurulmasında ve faaliyetlerini gerçekleştirmede daha fazla Konyalıya (Konyalılar’a desen daha iyi olur) nasıl yardımcı olunabilir düşüncesi etkili olmuştur.

Genel olarak bakıldığında Konya’dan İstanbul’a ilk dönemlerde göç; kırsal iticiliği, büyük kentin çekiciliği, tarımsal alanların azalması, traktörün tarlalara girmesi ile insan emeğine olan ihtiyacın azalması, büyük kentlerdeki daha iyi yaşam standartları etkili olmuştur. İlk dönemlerde (1980-2000’li yıllar) Konya’dan İstanbul’a göç eden bireylerin geneli iş bulma amacıyla göç etmektedir. Bunun yanı sıra Konya’da kurduğu işini büyütme için gidenler de bulunmaktadır fakat bu oran yüksek değil-

dir. Dolayısıyla o dönemlerde Konya'dan İstanbul'a yapılan göç Türkiye'nin diğer illerinden yapılan hiçbir göçle örtüşmemektedir. Nitekim 1980'li yıllarda birçok kesimde tarımsal arazinin bulunmaması nedeniyle insanlar göç ederken Konya'da tarım arazisinin olması ve işletilebilir olması insanları göçe zorlamaktadır. Bu noktada Konya'dan İstanbul'a yapılan göç farklılık kazanmaktadır.

1980 sonrasında tarım ve hayvancılığa yapılan desteğin kesilmesi ve arazilerin parçalanması küçük arazilere dönüşmesi sonuç itibari ile insanların geçimini zorlaştırmaya başladı. Ve insanları göçe zorladı (B.Ö. Erkek, 67, Esnaf).

Bir başka ifade de bu durumu özetler niteliktedir. "Bizim zamanımızda göçenler daha çok iş bulmak için göçüyorlardı. Tarlada çalışacağıma büyükşehirde sürünürüm, seyyarlık yaparım daha iyi (M.T. Erkek, 63, Aşçı).

1950'de başlayan göç hareketi kırdan kente gerçekleşmiştir. O dönemde göç eden bireylerin profili; eğitimsiz, herhangi bir meslek sahibi olmamaları, ekonomik yönden belirli bir gelir düzeyinin bulunmaması ve bunun yanı sıra göç eden bireylerin kentli olmamaları şeklindedir. Bu dönemde göç eden bireyler yaşam şartlarını iyileştirme düşüncesi ile hareket etmektedir.

1980'li yıllarda görülen daha iyi yaşam standartları sağlamak için İstanbul'a yapılan göçler sonucunda hemşeri derneğinin işlevi belirgin ve net bir şekilde belirlenmiştir. 1980'li yıllarda ekonomik kalkınmanın yaşandığı bu minvalde ihracata yönelik faaliyetler geliştirme, sanayinin geliştirilmesi için artan emek gücü ihtiyacı, yaşam standartlarının kentlerde iyi konumda olması vs. gibi nedenler, göçün çekici özellikleridir. Bu dönemde göç eden bireylere baktığımızda ise; elinde sermayesi olan ve onu büyütme isteyen kimseler bulunmaktadır, bir önceki döneme karşı kentten kente göç başlamıştır. Dolayısıyla bu dönemde göç eden bireyler bir önceki döneme kıyasla; eğitimsiz insanların yanı sıra eğitilmiş bireyler de göç etmektedir. Ayrıca belirli bir geliri olan ve meslek sahibi insanlarda göç etmeye başlamıştır. Bu dönemde tayin atama yolu ile göç eden bireyler de bulunmaktadır. Konya'dan bu dönemde göç eden bireyler kırsaldan göç ederken kent merkezinden de göç edenler bulunmaktadır. Burada önemli olan bir diğer hususta il içi göç edenlerin akraba ve hemşerilerinden yardım görmeleri, il dışından göç edenlerin ise daha ziyade tayin atama ile geldiklerinden iş hususunda bir sıkıntılarının bulunmaması, bunun yanı sıra bu kesimin çoğunluğunun zaten kentten geldikleri için kent hayatına ve kurallarına yabancı olmamasıdır (Koyuncu, 2011, s. 131). Bir önceki yıla göre göç eden kimseler yaşamını idame ettirmek düşüncesinden ziyade daha iyi bir yaşam standartlarına ulaşma düşüncesi ile hareket etmektedir. Bu dönemde Konya'dan İstanbul'a göçler hız kazanmıştır. O dönemlerde hemşeri derneği Konyalılar için barınma, iş vd. sorunlara yönelik çözümler gerçekleştirmektedir. Bunun yanı sıra Konyalılar arasındaki dayanışmayı ve muhabbet birliğini sağlamak amacıyla kültürel etkinlikleri düzenlemiştir. İlk dönemlerde göç eden kimselerin eğitim seviyeleri düşük, gelir düzeyleri

düşük ve yaşam standartları iyi değildir. Bundan dolayı yaşam standartlarını yükseltmek ve gelir düzeylerini arttırmak için İstanbul'a göç etmişlerdir.

1980 sonrasında artan göç ile İstanbul'a talep yoğunlaşmıştır. Dolayısıyla İstanbul'un Konyalıya Konyalının da İstanbulluya bir uyum sağlama süreci vardır. Aslında hemşeri derneği bir yönden de ikisi arasındaki kaynaşma ve uyum sürecini yönetmektedir. Kente uyum sağlama ve İstanbul gibi bir kentte yaşayabilmek için çözümler geliştirmiştir. Bu noktada derneğin işlevi oldukça önemlidir. Derneğin Konyalıları yönelik yaptığı İstanbul gezisi programı ile birlikte İstanbul'u tanımak, kentin yaşam anlayışını çözümlene konusunda yardımcı olmaktadır.

2000'li yıllar ve sonrası döneme gelindiğinde Konya'dan İstanbul'a göç eden birey profilinde değişimler meydana gelmektedir. Öyle ki bu dönemde İstanbul'a göç etme nedenleri arasında eğitim amacıyla, memuriyet yapmak amacıyla, mevcut iş kapasitesini daha da büyütmek amacıyla göçler artış göstermiştir. Göç eden bireylerin profilleri şu şekilde değişim göstermiştir; eğitim seviyesindeki artış, kırdan kente göçün değil kentten kente göçün artış göstermesi göç eden bireylerin kentsel yaşam tecrübesinin bulunması, meslek ve herhangi bir konuda vashının bulunması gibi değişiklikler bulunmaktadır. Bu dönemde göç eden Konyalı profili memuriyet sahibi olan bireylerin ve öğrencilik için göç eden bireylerin yoğunlukta olduğu bir durumdur.

Artık dernek olarak çalışma ve faaliyet alanımız halktan daha çok öğrenciye kaydı. Çünkü normal vatandaşın buraya gelen ya cebinde parasıyla geliyor ya da tayin atama yolu ile geliyor. Dolayısıyla hemşeri derneğinin bu adama yapabileceği pek bir şey olmuyor. Ha sadece çok muhabbet canlısı kimseyse o zaten bizi buluyor geliyor. Ama onun da dışında normal bir vatandaşın bizi arayıp ben geliyorum bana kalacak yer, çalışacak iş ayarlayın dediğini en azından ben duymadım. Çok ama çok nadir gerçekleşen olaylar bunlar artık (H.Ö. Erkek, 50, Şoför).

İlk dönem göç edenler ile son dönemlerde göç edenler arasında temelde göç etme yönünden farklı bir amaç görülmektedir. İlk dönem göç edenler para kazanmak ve hayat standartlarını yükseltmek için göç ederken, son dönem göç edenler daha çok para kazanmak, yatırım yapmak, eğitim seviyesini yükseltmek ve yaşam standartlarını daha da iyi bir konuma getirme amacıyla göç etmektedir. Bunun yanı sıra eğitim için göç eden kitle de son yıllarda artış göstermektedir. Son zamanlarda İstanbul'a göç eden kimseler genellikle, tayin atama yolu ile, eğitim nedeniyle, yatırım yapmak amacıyla İstanbul'a göç etmektedir.

Son zamanlarda gelenler de iş bulayım düşüncesi artık yok. Millet artık ya parasına kar katmak için geliyor ya da memurluk veya öğrencilik için geliyor. Dolayısıyla Konya'dan İstanbul'a göç eden kişi profilinde de önemli bir değişim oluyor. Bu değişimde hemşeri derneklerinin işlevini değiştiriyor bence (H.A. 27, Erkek, Doktor).

Sonuç olarak baktığımızda ilk dönem İstanbul'a göç eden Konyalıları ile son dönemlerde İstanbul'a göç eden Konyalıları arasında amaç, profil, beklenti bakımından farklılıklar bulunmaktadır. İlk dönem göç eden bireyler iş bulma, beklentisi ile

hareket ederken bunun yanı sıra ekonomik yönden gelişme göstermek amacıyla İstanbul'a gelmektedir. Dolayısıyla ilk dönem gelenler için dernek önemli bir konumda bulunmaktaydı. Son dönemlerde göç eden bireyler isteğe bağlılığın (yatırım yapma, iş olanaklarını büyütme vs.) yanı sıra zorunlu olarak (eğitim, tayin atama vs.) İstanbul'a göç etmektedir. Dernek bu noktada ilk dönem gelenler için alternatif yardım alma araçlarından birini oluşturmaktadır. Son dönem göç eden kimseler için ise derneğin ifade ettiği anlam "hemşeriler ile birlik ve beraberlik" şeklindedir. Bundan dolayı hemşeri dernekleri son dönemlerde etkinliklerini öğrencilere yönelik olarak gerçekleştirmektedir. Bunu yanı sıra Konyalıların da bir araya geldiği etkinlikler de düzenlenmektedir. Dönemsel olarak değişen göç hareketliliği beraberinde hemşeri derneğinin de vizyonunun değişimine neden olduğu söylenebilir.

Nostaljik ve Kültürel Öze dönük olarak faaliyetler

Hemşehri derneklerinin sosyokültürel işlevleri sadece hemşerileri bir araya getirerek memleket kültürünün arada bir yaşanılmasını mümkün kılmaktan öte, İstanbul'da doğup büyüdükleri hâlde memleket olarak ailelerinin geldiği yerleri kabul eden veya öyle kabul etmeleri beklenen göç sonrası kuşaklara bu kültürü tanıtip, sevdirmeye yönelik etkinlikler ve hizmetler şeklinde de kendini gösterir. Bu yüzden dernekler kendi memleketlerine yönelik kalıplaşmış kültürel faaliyetleri yapmaya özen göstermektedir.

Kültürel etkinlikleri yapıyoruz sıkıntı yok onda ama kültürel etkinliklerde aslında bir yerde eski kuşakla yeni kuşağın karşılaşmasını, gençlerin eski kuşaktan bilgi ve tecrübe aktarımını yapmasını sağlıyoruz (H.Ö. Erkek, 50, Şoför).

Konya kültürünü yaşatmak için, gelecek nesillerin vatanlarının geleneklerini unutmaması için kültürel etkinlikler yapılıyor ve yapılmalı... (M.T. Erkek, 63, Aşçı).

Dönemsel olarak bakıldığında göç ile birlikte memlekete ait kültürünün aynı şekilde aktarılması oldukça zor bir durumdur. Nitekim toplum sürekli değişim hâindedir. Dolayısıyla kültürün sabit bir şekilde aktarılması olanaksızdır. Hemşehri dernekleri de bu noktada kültürün birebir aktarıcısı değil, kültürün oluşturucu olan aktörlerin bir araya gelmeleri yönünde çaba harcamaktadır.

Kışın Arabaşı gecesi yapılır hadi yine eş dost akraba tanıdıkların hepsini çağırıyoruz. Buna benze bahaneler ile onları bir araya getiriyoruz. Biz Konyalıları bir araya getirmek kültürel kaynaşma sağlamak için arabaşısıdır, pikniktir o tarz organizasyonlar yaparak bu kaynaşmayı sağlamak istiyoruz. Yani demek istediğim örf ve adetler şehirde farklı, köyde farklı, aynı o şekilde olacak diye bir kural yok. Ama özünde dürüst olmak, çevrede bilinir sayılır insan olmak o bizim en çok üzerinde durduğumuz konulardır (B.Ö. Erkek, 67, Esnaf).

Hemşeriliğın bir kimliğe dönüşmesi, aidiyet duygusu aşılması, bireyin varlığının yabancı olduğu kentte kaybolmasını engellemesi, kentlileşirken aynı zamanda yöresel kültürünü yaşatabilmesine imkân sağlaması, kent yaşamından silinmeye başlıyan dayanışma kültürünü canlı tutması yönünden olumlu işlevlerindedir.

Hemşehri derneklerinin kurucu ve aktif üyelerinin öncelikli amaçları öz kültürlerini kentte de yaşatmaktır. Fakat kültürlerini yaşatmaları çoğunlukla, memlekete özgü bazı yemekler, birkaç el sanatı ve folklorik danslarla sınırlıdır (Terzi ve Koçak, 2014, s. 142). Dolayısıyla hemşeri derneğinde asıl verilmek istenen Konya kültürünü bire bir aktarmak değil, dayanışma ve kaynaşmanın sağlanması, Konyalı hemşeriler ile olan iletişimin koparılmasını sağlamaktır.

Zira İstanbul'un hengâmesinden koşuşturmasından insan muhabbet edecek bir yer, bir tanıdık arıyor. Biz de bir yerde bu ihtiyacı karşılıyoruz. Kültürel etkinliklerde geleneği noktaya noktasına takip etme şansımız yok. Sürekli olarak ana hatları ile Konya kültürünü aktarmaya ve yaşatmaya çalışıyoruz (Ş.K. Erkek, 46, *Tekstilci*).

Misal geçenlerde daha 2 gün önce tarhana günü yaptık. Eşi dostu tanıdıkları aradık, mesaj attık. Telefonu olmayanlara faceden ulaştık. Yani 2 gün önce çok güzel bir gün geçirdik. Tarhana bahanemiz oldu hem geleneklerimizi canlı tutuyoruz hem de bir araya gelmek için hepsi birer sebep oluyor (Ş.K. Erkek, 46, *Tekstilci*).

Derneklerin düzenlediği sosyal faaliyetlerde yerel kültürün öğeleri ön plana çıkarılır. Tüm bunlar yöresinden kopup kente gelerek yeni bir sosyal yapının içine giren ve çözülmeye başlayan bireyin memleket özlemlerini gidermesi sebebiyle de önemlidir. Sonuç olarak hemşeri dernekleri düzenlediği kültürel etkinlikler ile birlikte kültürü bire bir yaşatmaktan ziyade memleket kültürünü nostaljik olarak hatırlama girişimidir. Gerek Konya kültürünün hatırlanması için gerekse İstanbul'un kent kültürüne ayak uydurabilmek için etkinlikler düzenlenmekte, hemşeriler bir araya gelmektedir.

Sonuç

Hemşeri dernekleri Türkiye'nin iç göç hareketliliğinin yoğun olduğu 1980'li dönemlerin sonlarında ortaya çıkan bir kurumdur. Dernekler bu minvalde göç eden kimselerin kent yaşamına uyum sağlama konusunda, göç eden bireye yardımcı olma konusunda danışılacak kurumlardan birisini oluşturmaktadır. Aslında hemşeri dernekleri gibi kurumlar kente uyum sağlama noktasında ara kurum olarak nitelenmektedir. Bireyin kent yaşamına uyum sağlama noktasında etkinlik göstermektedir.

Bu noktadan hareketle çalışmadan elde edilen bulgulara bakıldığında örneklem olarak seçilen Konyalılar Derneğinin 1994 yılından günümüze değin sahip olduğu vizyon ve misyonunda değişiklikler olduğu gözlemlenmiştir. Dernek ile göçmen arasındaki iletişimi sağlama konusunda derneğin göçmenlere ulaşma konusunda bir uğraşısı olduğu görülmektedir. Konyalı göçmenlerin dernek ile irtibata geçmemelerinin nedeni olarak;

Öncelikle İstanbul'da tanıdıkla sorunlarını hâlledebilmeleri, ikincil olarak Konyalıların kendi başının çaresine bakabilecek kapasitede olduğu görüşü etkilidir. Ayrıca Konyalıların dernek ile iletişime geçmemelerinin nedeni yaşanan coğrafya ile alakalı olduğu ve Konyalının şahsına münhasır bir kişiliğe sahip olduğu nedenlerinden yola çıkarak ihtiyaçlarını karşılamak için bireysel çabaları sergilemesidir.

İkinci olarak Konyalılar Derneğinin dönemsel olarak yaptığı faaliyetler ve bu faaliyetlerde dönemsel olarak gerçekleşen dönüşüme değinilmiştir. Derneğin ilk kurulduğu 1995’li yıllarda dernek hemşeri merkezli bir etkinlik planı hazırlamıştır. İstanbul’daki Konyalıların hemşerileri ile iletişime geçebilmeleri, kaynaşmayı ve dayanışmayı kuvvetlendiren etkinlikler yapmaktadır. Aynı zamanda Konya’dan göçen kimseler için danışılacak yardım alınacak bir kurum görevi de görmektedir.

2000’li yıllara değin derneğin etkinliklerindeki amaç Konyalı hemşerilerin muhabbetini sağlama, onları bir araya getirme, ihtiyaçlarını karşılama noktasında yardımcı olma vs. gibi amaçlar üzerinde durmuştur. Fakat 2000’li yıllardan sonra Konyalılar Derneğinin hedef noktası Konyalı göçmenlerden Konyalı öğrencilere kaymıştır. Üniversite eğitimi için Konya’dan gelen öğrenciler için yoğun bir ilgi ve alaka gösterilmektedir. Bundan dolayı üniversite öğrencilerine öncelikli olarak burs imkânı sağlamaktadır. Daha sonra öğrencilerin kariyer hedefleri, gelecek planlarına yönelik geliştirici programlar düzenlemektedir. Dolayısıyla Konyalılar Derneği düzenlediği etkinliklerde Konyalı hemşerileri önemsemekte fakat Konyalı üniversite öğrencilerine daha fazla önem göstermektedir. Bu minvalde derneğin sergilediği etkinlikler ve hitap ettiği, ilgilendiği alan farklılaşmıştır. Hemşeri derneği halka ilgiden öğrenciye ilgiye eğilim göstermiştir.

Konyalılar Derneğinin düzenlediği kültürel etkinlikler hemşeriler açısından yoğun ilgi görmektedir. Burada yapılan kültürel etkinliklerin kapsamı nostaljik ve kültürel öze dönük olarak daha çok yemekli, folklorik olmaktadır. Dolayısıyla burada Konyalı bireylerin bir araya gelmelerini sağlayan çoğu zaman yemekli toplantılar olmaktadır. Bunun yanı sıra kültürel geziler planlanmaktadır. Son dönemlerde ise üniversite öğrencilerine yönelik yapılan konferans, seminer, panel, kompozisyon yarışması, şiir yarışması gibi etkinlikler çoğunlukla yapılmaktadır.

Konya gecesi, Konya pilavı vs. gibi etkinlikler yapılmaktadır. Burada kültürün bire bir yaşatılmasından ziyade nostaljik bir faaliyet olarak yapıyor olması önemli bir etkidir. Dolayısıyla Konyalıların İstanbul gibi metropol bir kent yaşamında kültürel özlerini unutmamaları ve kültürel özü gelecek nesillere aktarma noktasında düzenlediği kültürel etkinlikler nostaljik bir faaliyet olarak ve kültürel öze yönelik enstantanelere sunan bir konumdadır.

Derneğin kurulduğu günden bugüne, değişen göçmen profili bağlamında derneğin işlevinin değişimi bahsi yer almaktadır. Son yıllarda İstanbul’a yapılan göçler çoğunlukla üç yolla (1. Eğitim için 2. Tayin atama 3. İş büyütme vs.) olmaktadır. Bu üç yolla gelenler içerisinde hemşeri derneği ile irtibata geçme ihtimali en yüksek olan grup eğitim için gelenlerdir. Dolayısıyla hemşeri derneklerinin de öğrencilere yönelik faaliyetler düzenlemesi görülmektedir. Dernek öğrencilerin geçimlerini sağlaması noktasında burs yardımı, sosyokültürel ve sosyal anlamda gelişme sağlamaları için konferanslar, seminerler, kişisel gelişim toplantıları düzenlemektedir. Bu minvalde değişen göçmen

profili bağlamında hemşeri derneğinin işlevinde de değişim görüldüğü söylenebilir.

Sonuç olarak hemşeri deneklerinin yapısında, vizyon, misyon ve üye profilinde toplumsal değişime paralel olarak gözle görülür dönüşümler meydana geldiği görülmektedir. Ekonomik gelişmelerin, göç etme amaçlarının ve nedenlerinin değişmesi başlıca görülen nedenler arasında sayılabilir. Daha sonra teknolojinin gelişmesi ve göçmen profilinin değişimi ve bu bağlamda değişen istekleri gibi nedenler hemşeri derneklerinin göçmenler üzerindeki etkisini yitirmesinin nedenleri arasında gösterilebilir. Nitekim internet kullanımının yaygınlaşması, akıllı cep telefonlarının ve beraberinde sosyal medya araçlarının ortaya çıkması ve yaygınlaşması bireyler arasındaki iletişimi kolaylaştırıcı bir pozisyona getirmiştir. Bu durum hemşeri derneğinin işlevini zayıflatıcı yönde etkilemiştir. İlk dönemlerde İstanbul'a göçen Konyalılar için hemşeri derneğinin konumu merkezi bir noktada bulunmaktayken, ilerleyen yıllarda Konya'dan İstanbul'a göçen bireylerin hem artık eş dost akrabalarının İstanbul'da bulunması hem de göç etme nedenlerinin farklılaşması ve kişisel durumunun ilk göçenlere göre iyi olması hemşeri derneğine duyulan ilgiyi azaltmıştır. Bu durum gelişen konjonktürel şartlar ışığında hemşeri derneğinin vizyonunun değişimini beraberinde getirmiş ve ilgi alanını Konyalı üniversite öğrencilerine çevirmiştir. Son kertede Konyalılar Derneğinin eğitime olan ilgi ve alakası önemini korumaktadır.

Bu minvalde örneklem olarak seçilen Konyalılar Derneği üzerinden bu ölçekteki hemşeri dernekleri için amaç ve vizyon konusunda değişiklik yapılabilir. Sosyal medya kullanımı, derneğin reklamının değişik mecralarda sunumu, internet sitesi üzerinden kolay erişim sağlanması, daha çok reklamının yapılması gibi uygulamalar yapılabilir. Ayrıca Konyalılar Derneği özelinde, bu ölçekteki derneklerin son dönemlerdeki ilgisi olan eğitim konusundaki yürüttüğü faaliyetlere yönelik olarak burs verme kriterlerinin, burs miktarının, öğrencilere yönelik geliştirilen sosyokültürel faaliyet alanlarının iyileştirilmesi sağlanabilir. Konferans dinlemek, kültürel etkinlikler, yemekli toplantılar yapmanın yanı sıra Konyalı üniversite öğrencileri için çalışabilecekleri bir ortam -örneğin etüt salonu- düzenlemesi yapılabilir.

Bildirimler

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar; bu araştırmanın yürütülmesi, yazarlığı ve çalışmanın yayımlanması ile ilgili çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar; bu araştırmanın yürütülmesi, yazarlığı ve çalışmanın yayımlanması için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

The Effect of Fellow Countrymen Associations on Migrants' Adaptation to the City: The Istanbul Association of the People of Konya

Mustafa Kaya¹

Abstract: After 1950, the principles of democracy, human rights, and welfare state came to the fore in Turkey as in the whole world, and significant changes occurred in the country's political situation. With the fragmentation of land, agricultural mechanization, and increasing population in rural areas, the people experiencing employment problems turned toward cities for finding work. One of the most significant problems migrants to the city experienced on this point was adapting to the city. The clash of cultural values carried from the countryside with urban values and lifestyles surfaced as a fundamental problem. Migrants benefitted in this process from the support of their fellow citizens in solving the housing, employment, and adaptation issues. By the 1970s, migrant networks had gained an institutional quality through fellow countrymen associations. In this regard, our study aims to research the effect İstanbul Konyalılar Derneği [The Istanbul Association of the People of Konya] had on the process of adapting to the city for migrants who had migrated to Istanbul from Konya. The fact that Istanbul incorporates immigration factors (e.g., work opportunities, social opportunities) was influential in choosing it as the sample. The findings in the research are examined under four themes. The relationships members have with the association were questioned under the theme of the association-migrant relationship, and a conclusion was reached about the members' relationships with the association weakening as a result. The research arrived at the result that the profiles (e.g., education level, reason for migrating) of those migrating from Konya had changed. Information was reached where the changing relationship with members of the Association of the People of Konya had had been furnished with activities aimed now at reminding them of the nostalgic and cultural essence. The last theme of the research is processed under the title of transformation in the activities of the Association of the People of Konya. A broad explanation has been provided under this title about the activity areas the association conducts these days compared to the activities it conducted in its establishment phase. As a result of increased migrant mobility, whose research has increased, and differentiating reasons (e.g., social and economic), the interpretations can be brought about particularly in the context of the Association of the People of Konya that associations of fellow countrymen are within a change and transformation visually, that the migrant/association relationship has changed, and that the goals forming the content of the association's activity areas have changed.

Keywords: fellow countrymen associations • Istanbul Association of the People of Konya • Internal migration • adapting to the city • cultural activities

1 Mustafa Kaya (Master's Student), Department of Sociology, Institute of Social Sciences, Selçuk University, Konya Turkey. Email: mustafa.s.kaya42@gmail.com

To cite this article: Kaya, M. (2020). The effect of fellow countrymen associations on migrants' adaptation to the city: The Istanbul Association of the People of Konya. *Toplumsal Değişim*, 2, 265–288.

Internal Migration and Adapting to the City

In migration mobility from small cities to large metropolises, adapting to the city varies with respect to the area being migrated from. In fact, migration from a small living space in terms of population and acreage to a bigger city compared to the place coming from in terms of population and acreage can lead to a transformation in the practices that provides one's earnings.

Thus compared to cities like Konya, Istanbul is one of the major cities showing improved living standards and having more job opportunities. When looking at the migration figures that the province of Konya receives from and gives to other provinces, the received migrations are seen to more likely happen from eastern regions to western regions (Koyuncu, 2015, p. 87). The city in demand among the migrants Konya provides to the west is Istanbul. When looked at generally, intercity migration is seen to have increased after the 1980s. Although the migrations from Konya to Istanbul are not high in number, it may be mentioned as something not to be underestimated.

Thus, people who migrate from Konya to Istanbul remain faced with another world of social environments and practices by breaking away from the social environment and practices they had been accustomed to in Konya. Even though the issue is migrating from one city to another, this migration mobility brings with it the process of adapting to the city. Fellow countrymen associations are what should basically be mentioned in the process of adapting to the city. Fellow countrymen associations are at the fore of the organizations that enable people to adapt to their new urban life.

Fellow Countrymen Associations

Fellow countrymen associations are seen as effective institutions in terms of exhibiting and keeping cultural practices alive. In fact, one of the environments where people who migrated with the same cultural memory come together and provide collective ideas and actions are the fellow countryman associations. At the same time, these associations are institutions that provide solidarity among people, allow easy communication with fellow countrymen, and offer assistance.

Fellow countryman associations became widespread after the 1990s. In fact, migration movements from cities that hadn't improved employment or life standards showed a direct increase toward cities that had developed employment opportunities. Therefore, fellow countrymen associations helped on basic issues like employment and housing in the first years they were established. After the 2000s, fellow countrymen associations realized these functions by organizing events toward cultural activities and helping students.

The Istanbul Association of the People of Konya

Fellow countrymen associations come across as civil society organizations established for the purpose of giving its members a sense of belonging (Özbay, 2014, p. 98). The Association of the People of Konya, established in Istanbul in 1994, is a fellow countrymen association formed basically for the purposes of gaining a sense of belonging and providing assistance and solidarity. A total of 824 member are registered in this association. However, the majority of those registered are registered as one person in the family being registered. The reason for the low number is explained in this way.

The Istanbul Association of the People of Konya was founded in 1994 under the chairmanship of Rüstü Özal. The association, which was chaired by Özal until 2000, continued under the chairmanship of Oktay Özaydın from 2000 to 2007. Kudret Fikirli has chaired the Istanbul Association of the People of Konya since 2013 (Eskil, 2014, p. 30).

Method

The research uses the semi-structured interview technique, a qualitative research method. The association managers were interviewed face-to-face using the semi-structured interview form. The qualitative research method has been chosen in the study due to its focus on experiences with constructing social structure and social understandings (Coşkun, 2015, p. 65).

Study Group

Individuals from the Istanbul Association of the People of Konya's management team have been chosen as the sample. The aim of explaining the state of the communications migrants from Konya have with association officials is the main reason for choosing the management team as the sample. In the data procurement stage, data was obtained through face-to-face interviews and talks by appointment lasting an average of 1 hr 15 min in places the participants deemed appropriate in Istanbul. Additionally, findings on the role fellow countrymen associations have for migrants were reached when scanning the related literature. However, no study is encountered on the changing vision of fellow countrymen associations or the relationship between national associations and immigrants. Thus the research is considered to be a study that fills the gap in the related literature.

Findings

The Migrant-Association Relationship

The relationship migrants from Konya to Istanbul have with fellow countrymen associations is different from the relationships people in other regions have with fellow

countrymen associations. In fact, the interest and connections people from Konya have toward these associations is not very intense. This is because individuals coming from Konya primarily communicate through personal efforts and acquaintances. The effects of geographical location, one's historical past on that person, and personal reasons are observed regarding why people from Konya have so few relations with the association.

The Association of the People of Konya conducts activities in an effort to establish bonds, solidarity, and communication among migrants from Konya. Fellow countrymen associations make efforts to establish a central network and organize various activities on this topic. A direct relationship exists between the association and migrants from Konya on the topics of establishing communication among the people of Konya, supporting one another, and helping one another.

The Transformation in the Association of the People of Konya's Activities

By 2000 and after, the interest in fellow countrymen associations and the position interesting these associations turned to the field of education and university students. In this period, the Association of the People of Konya was effective on the issues of providing scholarships for the livelihood of individuals who'd migrated for receiving education, of activities on sociocultural development, and of finding and being references for after education. Alongside this, cultural activities continued toward the nostalgic and cultural essence.

Additionally, the sanctioning power fellow countrymen associations had in the political arena was effective as a means of pressure after 2000. However, the Association of the People of Konya was not positioned as such on this point because they were seen to have no influence in the political sphere when comparing their member numbers with those of other provinces.

The Change in Fellow Countrymen Associations in the Context of the Changing Profile of Migration

Differences exist in the aim, profile, and expectations of those migrating to Istanbul from Konya in the first period to those who've recently migrated from Konya to Istanbul. Migrants from the first period, aside from acting with the expectation of finding work, came to Istanbul for the purpose of showing development economically. Therefore, the association had an important position for the first period of migrants. Recent migrants have migrated compulsorily (e.g., education, appointed assignment) in addition to optionally (e.g., investing, expanding job opportunities). Associations on this point had formed one of the alternative assistance tools for first period migrants. The meaning the associations express for recent migrants is "unity and

solidarity with fellow countrymen.” For this reason, fellow countrymen associations conduct their activities in recent times toward students. Alongside this, activities are also organized where people from Konya come together. The migrant mobility that periodically changes can be said to have caused the vision of fellow countrymen associations to change.

Activities Turned to the Nostalgic and Cultural Essence

The elements of local culture are highlighted in the social activities associations organize. All of these are also important because those who enter a new social structure by breaking away from one’s region and coming to the city and who begin to resolve meet the aspirations of the hometown. As a result, rather than keeping culture alive through the cultural events the fellow countrymen associations organize, they attempt to nostalgically remember the culture of the hometown. Activities are organized and fellow countrymen come together both for recalling Konya’s culture and for keeping up with the urban culture of Istanbul.

Results

As a result, visible transformations are seen to have occurred in parallel with social changes in the vision, mission, and member profile in the structure of fellow countrymen associations. Changes in economic developments, the aims of migration, and the reasons can be counted among the causes mainly seen. Later technological developments and migrant profile changes and the reasons such as wants that changed in this context can be shown among the causes for fellow countrymen associations’ loss of impact on migrants. In fact, widespread Internet use and the emergence and spread of smartphones together with social media tools have facilitated communication between people. This situation has weakened the function of fellow countrymen associations. While these associations had a central location for the first period of migrants from Konya to Istanbul, migrants from Konya to Istanbul in later years both now had kith-and-kin relatives in Istanbul as well as different reasons for migrating; their personal situations being better than the first migrants had reduced the interest in fellow countrymen associations. In the light of developing cyclical conditions, this situation brought about the fellow countrymen association’s change in vision, turning its attention to university students who are from Konya. Ultimately, the Association of the People of Konya’s interest in and connection to education remains important.

In this regard, change can be made on the topic of purpose and vision for fellow countrymen associations at this scale through the Association of the People of Konya which was chosen as the sample. Applications can be performed such as using social media, presenting advertisements for the association through various channels, providing easy access to its web site, and doing more advertising. Additionally,

improving the scholarship criteria, scholarship amounts, and socio-cultural activities developed toward students can be provided for activities conducted on the topic of education pertaining to associations of this scale in recent times, particularly the Association of the People of Konya. Alongside conferences, cultural events, and dinner meetings, an environment (e.g., study hall) where university students who are from Konya can study can be arranged.

Acknowledgements: This is an extended abstract of the article entitled “Göçmenlerin Kente Uyumunda Hemşeri Derneklerinin Etkisi: İstanbul Konyalılar Derneği” published in *Toplumsal Değişim*.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author declares no potential conflicts of interest with respect to the research, authorship, and/or publication of this article.

Grant Support: The author received no financial support for the research, authorship, and/or publication of this article.

Kaynakça/References

- Akpınar, R. (2013). *İzmir’de faaliyet gösteren hemşehri derneklerinin şehir kimliğine etkileri. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(29), 261–275.
- Aktay, Y. (2005). *Küresel kentleşme Konya örneği*. Damla Ofset.
- Coşkun, R., Altunışık, R. ve Yıdırım, E. (2015). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Sakarya Yayıncılık.
- Çağlayan, S. (2006). Göç kuramları, göç ve göçmen ilişkisi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE)*, 17, 67–91.
- Dünya’nın Verisi. (2018). *Hemşehri derneklerinin illere göre dağılımı haritası (2018 Şubat Ayı)*. <https://twitter.com/DrDataStats/status/982161591138369538>
- Eskil, H. (2014). *Konyalılar Derneği 1944’ten bugüne*. Ozan Yayıncılık.
- İnat, Ş. (2006). *Sivil toplum kuruluşu olarak hemşehri dernekleri ve kentleşme süreci (Antalya örneği)* (Yüksek lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Koyuncu, A. (2011). *1980’den sonra kente göç edenlerin tutunma yolları: Konya örneği* (Doktora tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Koyuncu, A. (2015). *Kentleşme ve göç*. Hikmetevi Yayınları.
- Özbay, F. (2014). *Şehirleşme süreçlerinde sosyal bir ilişki ağı olarak hemşehri derneklerinin işlevleri: Kütahya örneği* [Kütahya Özel Sayısı]. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2014, 97–110.
- Özgür, Ö. ve Uluocak, G. P. (2011). Kentleşme-kentileşme sürecinde sivil toplum örgütlerinin rolü: Ankara’da bir semt derneği ve gecekondu mahallesi örneğinde bir değerlendirme. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 231–247.

- Özkiraz, A. ve Acungil, Y. (2012). Hemşehri derneklerinin kentlileşme sürecindeki rolü (Tokat örneği). *Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 29(1), 247–272.
- Terzi, E. ve Koçak, Y. (2014). Hemşehri dernekleri, hemşehrilik bilinci ve kentlileşme ilişkisi üzerine bir araştırma: İstanbul/Sultangazi’deki Karşlı hemşehri dernekleri örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 32, 137–150.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2017). *Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi sonuçları*. <http://www.tuik.gov.tr/HbGetirHTML.do?id=27587>
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2018). *Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi sonuçları*. <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr>